

Απόφαση 56 / 2018 (Δ, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ)

Αριθμός 56/2018

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Δ' Πολιτικό Τμήμα

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Ειρήνη Κιουρκτσόγλου - Πετρουλάκη, Αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου, Δημητρούλα Υφαντή, Χαράλαμπο Καλαματιανό, Ειρήνη Καλού και Σοφία Ντάντου, Αρεοπαγίτες.

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του, στις 3 Νοεμβρίου 2017, με την παρουσία και του Γραμματέα Αθανασίου Λιάπη, για να δικάσει μεταξύ:

Των αναιρεσιόντων: 1) Β. Α. του Π. , κατοίκου ... , ως ιδιοκτήτη του ... (αρ. αγρ. ...) απαλλοτριούμενου ακινήτου στο Δ.Δ. ... και 2) Α. Κ. του Σ. , ως πραγματικής ιδιοκτήτριας των και (αρ. αγρ. ... και ...) απαλλοτριούμενων ακινήτων στο Δ.Δ. ..., οι οποίοι εκπροσωπήθηκαν από τον πληρεξούσιο δικηγόρο τους Βασίλειο Άτσιο με δήλωση του άρθρου 242 παρ. 2 ΚΠολΔ.

Της αναιρεσίβλητης: Ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ ΑΕ", που εδρεύει στην Αθήνα και εκπροσωπείται νόμιμα, η οποία εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της Ιωάννη Ναούμη.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 5-1-2012 αίτηση προσδιορισμού οριστικής τιμής μονάδος αποζημίωσης της ήδη αναιρεσίβλητης (μετά την έκδοση της 240/2011 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Φλώρινας που καθόρισε προσωρινή τιμή μονάδος αποζημίωσης), που κατατέθηκε στο Εφετείο Δυτικής Μακεδονίας και συνεκδικάστηκε με την προφορικώς ασκηθείσα ενώπιον του ακροατηρίου παρέμβαση και με την διά των προτάσεών της παρέμβαση - ανταίτηση της 2ης των ήδη αναιρεσιόντων, την διά των προτάσεών του ανταίτησης του 1ου των ήδη αναιρεσιόντων, καθώς και με τις ανταιτήσεις άλλων προσώπων, μη διαδίκων στην παρούσα δίκη.

Εκδόθηκε η 134/2014 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Δυτικής Μακεδονίας, την αναίρεση της οποίας ζητούν οι αναιρεσιόντες με την από 4-8-2015 αίτησή τους.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν όπως σημειώνεται πιο πάνω. Ο Εισηγητής Αρεοπαγίτης Χαράλαμπος Καλαματιανός διάβασε την από 24-10-2017 έκθεσή του, με την οποία εισηγήθηκε να γίνει δεκτός ο δεύτερος λόγος, κατά το στοιχείο γ' της δεύτερης αιτίας αυτού και να απορριφθούν οι λοιποί λόγοι αναίρεσης της 134/2014 απόφασης του Τριμελούς Εφετείου Δυτικής Μακεδονίας. Ο πληρεξούσιος της αναιρεσίβλητης ζήτησε την απόρριψη της αιτήσεως και την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Κατά την διάταξη του άρθρου 559 αρ. 1 Κ.Πολ.Δ., αναίρεση επιτρέπεται για (ευθεία) παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου αν το δικαστήριο της ουσίας, με βάση τα αναιρετικώς ανέλεγκτα γενόμενα δεκτά από εκείνο, ως αποδειχθέντα, πραγματικά περιστατικά, δεν εφαρμόσει τον συγκεκριμένο κανόνα ουσιαστικού δικαίου, ενώ συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του, ή εφαρμόσει αυτόν, ενώ δεν έπρεπε, καθώς και αν εφαρμόσει αυτόν εσφαλμένα, η δε παραβίαση εκδηλώνεται, είτε με ψευδή ερμηνεία, είτε με κακή εφαρμογή, δηλαδή με εσφαλμένη υπαγωγή ή μη υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών στον κανόνα δικαίου (Ολ.ΑΠ 1/2013). Περαιτέρω, κατά το άρθρο 559 αρ. 19 Κ.Πολ.Δ. αναίρεση χωρεί αν η απόφαση του δικαστηρίου της ουσίας δεν έχει νόμιμη βάση και ιδίως αν δεν έχει καθόλου αιτιολογίες ή έχει αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζήτημα που ασκεί ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Ανεπάρκεια αιτιολογιών, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, υπάρχει όταν δεν προκύπτουν από την απόφαση σαφώς και επαρκώς τα περιστατικά που είναι κατά νόμο αναγκαία για τη στοιχειοθέτηση στη συγκεκριμένη περίπτωση της διάταξης ουσιαστικού δικαίου που εφαρμόσθηκε ή όταν η απόφαση έχει ελλείψεις, όσον αφορά το νομικό χαρακτηρισμό των κρίσιμων περιστατικών που έγιναν δεκτά. Αντιφατικότητα δε αιτιολογιών υπάρχει όταν εξ αιτίας της δεν προκύπτει ποια πραγματικά περιστατικά δέχθηκε το δικαστήριο για να στηρίξει το διατακτικό, ώστε να μπορεί να ελεγχθεί αν σωστά εφάρμοσε το Νόμο. Η αντιφατικότητα ή ανεπάρκεια πρέπει να έχει σχέση με ουσιώδεις ισχυρισμούς και κεφάλαια παροχής έννομης προστασίας και επιθετικά ή αμυντικά μέσα και όχι με την επιχειρηματολογία των διαδίκων ή του δικαστηρίου, ούτε την εκτίμηση των αποδείξεων, εφόσον το πόρισμα από την εκτίμηση αυτή διατυπώνεται σαφώς (Ολ.ΑΠ 24/1992, Ολ.ΑΠ 1/1999, ΑΠ 9/2013). Από τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 17 παρ. 2 και 3 του ισχύοντος Συντάγματος και 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της από 4.11.1950 Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (ΕΣΔΑ), που κυρώθηκε, μαζί με την σύμβαση, αρχικώς με το Ν. 2329/1953 και εκ νέου με το ΝΔ 53/1974 και έχει αυξημένη ισχύ σύμφωνα με το άρθρο 28 του Συντάγματος έναντι των κοινών νόμων, συνάγεται ότι για τον προσδιορισμό της πλήρους αποζημίωσης λαμβάνεται υπόψη η αξία του απαλλοτριούμενου ακινήτου κατά το χρόνο της πρώτης συζήτησης ενώπιον του δικαστηρίου της αιτήσεως καθορισμού (προσωρινού ή οριστικού σε περίπτωση παράλειψης του προσωρινού ή παρέλευσης έτους από τη συζήτηση για προσωρινό καθορισμό) της αποζημίωσης αυτής, καθώς και η δαπάνη του ιδιοκτήτη του απαλλοτριούμενου ακινήτου. Οι διατάξεις αυτές του Συντάγματος ουσιαστικά επαναλαμβάνονται και στο άρθρο 13 παρ. 1 και 2 του ν. 2882/2001 (ΚΑΑΑ), όπως ισχύει μετά το ν. 2985/2002, που εφαρμόζεται από 1-1-2002. Εξάλλου, στο άρθρο 13 παρ. 1 εδ. τελευτ. του ν. 2882/2001 (ΚΑΑΑ) όπως το εδάφιο αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 3193/2003 ορίζεται ότι "ως κριτήριο για την εκτίμηση της αξίας του απαλλοτριούμενου ακινήτου λαμβάνονται υπόψη, ιδίως, η αξία που έχουν κατά τον κρίσιμο χρόνο παρακείμενα και ομοειδή ακίνητα που προσδιορίζεται κυρίως από την αντικειμενική αξία, τα τιμήματα σε συμβόλαια μεταβίβασης κυριότητας ακινήτων τα οποία συντάχθηκαν κατά το χρόνο κήρυξης της απαλλοτρίωσης, καθώς και η πρόσοδος του απαλλοτριούμενου". Έτσι, ως κριτήριο διαφοροποίησης και στοιχείο αξιολόγησης αποτελεί επί αγροτικού ακινήτου, αν τούτο είναι γόνιμο ή άγονο, ξηρικό ή ποτιστικό, φυτεία ή χέρσο και επί αστικού, αν το απαλλοτριούμενο είναι εντός ή εκτός σχεδίου, εντός ή εκτός ζώνης, ποίοι οι όροι δόμησης, τα ποσοστά κάλυψης και αντιπαροχής, και ο συντελεστής εμπορικότητας σε σχέση όμως με τη συγκεκριμένη περιοχή στην οποία βρίσκεται το ακίνητο. Αλλά η πιο πάνω διάταξη δεν καθιερώνει αποκλειστικά και για το δικαστήριο υποχρεωτικά κριτήρια για τη διάγνωση της πραγματικής αξίας του απαλλοτριούμενου, έτσι ώστε να θεωρείται ότι παραβιάζεται στην περίπτωση που το δικαστήριο δεν θα τα λάβει υπόψη ή θα λάβει υπόψη άλλα τέτοια, παρά μόνο παρέχει οδηγίες για το πώς πρέπει να καθορίζεται η πραγματική αξία και επιτρέπει στο δικαστήριο να λάβει υπόψη γ'

αυτό το σκοπό, αφού χρησιμοποιηθεί η λέξη ιδίως, κάθε πρόσφορο κατά την ανέλεγκτη κρίση του συγκριτικό στοιχείο αφού το αξιολογήσει κατάλληλα. Η σχετική, για το πρόσφορο ή όχι του συγκριτικού στοιχείου, κρίση του ανάγεται στην εκτίμηση πραγμάτων και ως εκ τούτου δεν υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου, σύμφωνα με το άρθρο 561 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ. Περαιτέρω, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 13 του Ν. 2882/2001 (ΚΑΑΑ) και 1 του Π.Δ/τος 24/1985, που καθορίζει τους όρους δόμησης για τα εκτός σχεδίου πόλεως ακίνητα, προκύπτει, ότι για τον προσδιορισμό της αξίας των ακινήτων αυτών αναγκαίο στοιχείο είναι και αν το απαλλοτριούμενο ακίνητο είχε πριν από την απαλλοτρίωση ως δευτερεύοντα έστω προορισμό την ανοικοδόμηση και, επί πλέον, πληρούσε τους επιτρεπούμενους όρους δόμησης (δηλαδή είχε εμβαδό 4.000 τετρ. μέτρων, αν δεν είχε πρόσωπο σε οδό διεθνή, εθνική κ.λπ.) και αν ήταν άρτιο και οικοδομήσιμο κατά παρέκκλιση. Εξάλλου, από το άρθρο 4 του ν. 2881/2001, με το οποίο ορίζεται ότι η αναγκαστική απαλλοτρίωση της κυριότητας ακινήτου επιφέρει αυτοδικαίως και την απαλλοτρίωση κάθε κτίσματος, κατασκευής και δένδρου που υπάρχει πάνω σε αυτό και κάθε άλλου συστατικού του πράγματος, κατά τα άρθρα 953 και επ. Α.Κ., ανεξάρτητα από τη μνεία τους στην απόφαση κήρυξης της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης ή στο κτηματολογικό διάγραμμα ή στον κτηματολογικό πίνακα, συνδυαζόμενο με τις διατάξεις του άρθρου 17 παρ. 2 του Συντάγματος και 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α., συνάγεται ότι, για να είναι πλήρης η αποζημίωση, η οποία οφείλεται ως αντάλλαγμα για την στέρηση της ιδιοκτησίας, πρέπει να περιλαμβάνει και την αξία των κατά το άρθρο 953 ΑΚ συστατικών του ακινήτου, τα οποία συναπαλλοτριώνονται αυτοδικαίως, ανεξάρτητα από τη μνεία τους στην απόφαση κήρυξης της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης ή στο κτηματολογικό διάγραμμα ή στον κτηματολογικό πίνακα. Την έννοια του συστατικού καθορίζουν οι διατάξεις των άρθρων 953, 954, και 955 ΑΚ, με τις οποίες ορίζεται, ότι α) συστατικό που δεν μπορεί ν' αποχωρισθεί από το κύριο πράγμα χωρίς βλάβη αυτού του ίδιου ή του κυρίου πράγματος ή χωρίς αλλοίωση της ουσίας ή του προορισμού του δεν μπορεί να είναι αντικείμενο κυριότητας ή άλλου εμπραγμάτου δικαιώματος, β) συστατικά ακινήτου με την έννοια του προηγούμενου άρθρου είναι, εκτός των άλλων, τα πράγματα που έχουν συνδεθεί σταθερά με το έδαφος, ιδίως τα οικοδομήματα, ενώ συστατικά οικοδομήματος είναι όλα τα κινητά που χρησιμοποιήθηκαν για την ανέγερση ή τα προσαρμοσμένα με αυτό για σκοπό μόνιμο και όχι παροδικό. Ενόψει των ανωτέρω, το δικαστήριο, ως προς τα συστατικά που δεν περιλαμβάνονται στον κτηματολογικό πίνακα, έχει εξουσία να προσδιορίζει την τιμή μονάδας αποζημίωσης, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα. Έχει δε το δικαστήριο την ευχέρεια, είτε να διατάξει συμπλήρωση του πίνακα είτε να προχωρήσει στον καθορισμό τιμής για τα παραλειφθέντα συστατικά βάσει των προσκομιζόμενων ή τασσομένων και διεξαγομένων αποδείξεων. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, ο πίνακας θα συμπληρωθεί, αν υπάρχει ανάγκη, εκ των υστέρων, προκειμένου να υπολογισθεί η συνολικώς καταβλητέα αποζημίωση (Ολ ΑΠ 5/2002).

Στην προκειμένη περίπτωση, το Εφετείο με την προσβαλλόμενη απόφαση συνεκδίκασε την υπ' αρ. εκθ. κατ. .../26-1-2012 αίτηση της αναιρεσίβλητης Δ.Ε.Η. Α.Ε., τις ανταιτήσεις των αναιρεσειόντων και άλλων διαδίκων και την παρέμβαση της δεύτερης αυτών, με τις οποίες ζήτησαν να καθορισθεί η οριστική τιμή μονάδας αποζημίωσης για ακίνητα, συνολικής έκτασης 80.050 τ.μ., σε κάποια των οποίων (με αριθμούς κτηματολογικού πίνακα ..., ... και ...) προέβαλαν εμπράγματα δικαιώματα οι αναιρεσειόντες, που απαλλοτριώθηκαν αναγκαστικά υπέρ του Δημοσίου για λόγους δημόσιας ωφέλειας, με δαπάνες της αναιρεσίβλητης. Στη συνέχεια, το Δικαστήριο της ουσίας δέχθηκε, κατά το ενδιαφέρον των λόγων αναίρεσης μέρος της, ως αποδειχθέντα, σχετικά με τον καθορισμό αποζημίωσης των απαλλοτριουμένων ακινήτων των αναιρεσειόντων, κατά την ανέλεγκτη ανααιρετικά κρίση του τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: "Με την υπ' αριθμ. .../20-11-2008 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας... κηρύχθηκε αναγκαστική απαλλοτρίωση υπέρ του Δημοσίου και με δαπάνες της αιτούσας

ΔΕΗ Α.Ε. αγροτικών ακινήτων κειμένων στην περιοχή των Δ.Δ. ... και ... του Δήμου ... του Νομού Φλώρινας (κτηματική περιοχή - ..., συνολικής έκτασης 80.050 τ.μ. για τις ανάγκες εκμετάλλευσης του Ορυχείου Οι προς απαλλοτρίωση εκτάσεις, οι ιδιοκτήτες αυτών, τα εμβαδά και οι συντεταγμένες τους απεικονίζονται και περιγράφονται στον από Ιουλίου 2008 κτηματολογικό πίνακα απαλλοτρίωσης ... και στο κτηματολογικό διάγραμμα που συντάχθηκαν και υπογράφονται από τους Φ. Μ. και Γ. Π. , τοπογράφους μηχανικούς και θεωρήθηκαν από 20-10-2008 από τον Διευθυντή ... Κ. Χ. . Η απαλλοτριούμενη έκταση, επί της οποίας αξιώνουν κυριότητα οι καθών της αίτησης, η το πρώτον παρεμβαίνουσα - ανταιτούσα ενώπιον του παρόντος δικαστηρίου, από μορφολογικής πλευράς ανήκει στην πεδινή ζώνη της ΠΕ Φλώρινας με επίπεδο ανάγλυφο. Αποτελεί δε τμήμα αποξηραμένης λίμνης και η μηχανική σύσταση του εδάφους είναι βαριά (βαλτώδης), που έχει ως συνέπεια τη συγκράτηση υγρασίας σε πολύ μεγάλο βαθμό, τη μη σωστή ανάπτυξη των φυτών, την εμφάνιση σηψηριζών, μυκήτων και διαφόρων άλλων ασθενειών που δρουν ανασταλτικά στην ανάπτυξη των οπωρώνων. Από το σύνολο της εν λόγω έκτασης τα 66.926 τ.μ. ανήκουν στην κτηματική Περιοχή ... και τα 13.124 τ.μ. στην κτηματική περιοχή Ανάλογα με την χρήση, από το σύνολο των έξι αγροτεμαχίων της απαλλοτριούμενης έκτασης, τα τρία έχουν εκσκαφή κατά την επέκταση του Ορυχείου και από τα εναπομείναντα τα δύο είναι χέρσα (αριθμ. αγρ. ... και ...) και στο άλλο καλλιεργείται αραβόσιτος (αριθμ. αγρ. ...). Εξάλλου, ποτιστικοί χαρακτηρίζονται οι αγροί που αρδεύονται ή έχουν δικαίωμα αρδεύσεως: α) Από δημόσιο ή ιδιωτικό σύστημα αρδεύσεως το οποίο δημιουργήθηκε για να εξυπηρετεί συγκεκριμένες αγροτικές εκτάσεις. β) Από διερχόμενο κανάλι νερού ανεξαρτήτως της αποστάσεώς τους από αυτό. γ) Από ποτάμι, λίμνη, φυσική πηγή με τα οποία γειτνιάζουν, δηλαδή είναι όμορα. δ) Από γεώτρηση ή πηγάδι που βρίσκεται είτε μέσα στα όριά τους, είτε σε άλλο αγροτεμάχιο ανεξάρτητα από την απόστασή τους από αυτό υπό την προϋπόθεση ότι η εγκατάσταση υδροληψίας (γεώτρηση ή πηγάδι) ανήκει στον ίδιο ιδιοκτήτη ή πρόκειται περί συνιδιόκτη της υδροληψίας (ομαδική γεώτρηση). Ως ξηρικοί χαρακτηρίζονται οι αγροί που δεν αρδεύονται αυτόνομα από μόνιμες εγκαταστάσεις υδροληψίας (γεώτρηση ή πηγάδι). Αγροί, οι οποίοι περιστασιακώς αρδεύτηκαν ή αρδεύονται από γειτονικές γεωτρήσεις, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως αρδεύσιμοι, ως απολύτως εξαρτώμενοι από την ευχέρεια ή την διάθεση του ιδιοκτήτη της υδροληψίας. Σύμφωνα με τον κτηματολογικό πίνακα ποτιστικοί είναι οι υπ' αριθμ. ..., ... αγροί της κτηματικής περιοχής ... και ο υπ' αριθμ. ... αγρός της κτηματικής περιοχής Επίσης ποτιστικοί κατά την άνω έννοια είναι οι αγροί με αριθμ. κτηματολογικού πίνακα ... και ... κτηματικής περιοχής ..., με φερόμενο ιδιοκτήτη τον Ε. Κ. καθόσον στο τελευταίο (α.α. ...) υπάρχει, όπως θα αναφερθεί κατωτέρω, γεώτρηση με διάμετρο 8" και βάθος 120 μ., ενώ το πρώτο (α.α. ...), διότι είναι όμορη ιδιοκτησία με το υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο, στο οποίο υπάρχει γεώτρηση και ανήκουν στον ίδιο ιδιοκτήτη, όπως άλλωστε έγινε δεκτό και με την υπ. αριθμ. 240/2011 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Φλώρινας που καθόρισε την προσωρινή τιμή μονάδας αποζημίωσης της ένδικης απαλλοτρίωσης. Αντίθετα δεν είναι ποτιστικό το με τα στοιχεία ... αγροτεμάχιο της περιοχής Η απαλλοτριούμενη έκταση αποτελείται από αγροτεμάχια, τα οποία πρέπει ν' αποζημιωθούν ως τέτοια. Ούτε από τις προσκομιζόμενες αεροφωτογραφίες, αλλά ούτε από κανένα άλλο αποδεικτικό μέσο προέκυψε ότι η κατά και προορισμό χρήση των απαλλοτριωθέντων ακινήτων είναι άλλη, πλην της αγροτικής εκμετάλλευσης, αφού καμία δυνατότητα έχουν αυτά να αξιοποιηθούν ως οικιστικά, εμπορικά, ή τουριστικά. Από πολεοδομικής σκοπιάς όλη η επίδικη έκταση αντιμετωπίζεται με τις διατάξεις εκτός σχεδίου δόμησης, οικισμού ή βιομηχανικής περιοχής και ως εκ τούτου τα απαλλοτριούμενα γεωτεμάχια χαρακτηρίζονται κατά το άρθρο 2 του Γενικού Οικοδομικού κανονισμού ως γήπεδα. Μπορεί βέβαια από τυπική άποψη να επιτρέπεται πολεοδομικά η ανέγερση οικίας, ή ανέγερση τουριστικής ή βιομηχανικής εγκατάστασης, πλην όμως μόνη η πολεοδομική αρτιότητα δεν μπορεί να προσδώσει σ' αυτά οικοπεδική αξία, μιας και

όχι μόνο στην απαλλοτριούμενη έκταση, αλλά και σε όλη της ευρύτερη περιοχή αυτής καμία οικοδομική δραστηριότητα δεν παρατηρείται, ούτε βρίσκεται εγκατεστημένη κάποια βιοτεχνική ή βιομηχανική εγκατάσταση ή τουριστική επιχείρηση, ώστε έστω και δευτερευόντως να μπορεί βάσιμα να υποστηρικτεί ότι αυτά έχουν προορισμό την ανοικοδόμηση. Επομένως τα όσα περί του αντιθέτου ισχυρίζονται οι αντισταυόντες, τα οποία συνδέουν με σχετικό αίτημα να αποζημιωθούν τα άρτια ακίνητα, ως οικόπεδα με οικιστική ή βιομηχανική χρήση είναι ουσιαστικά αβάσιμα και απορριπτέα. Στα παραπάνω πρέπει να προστεθεί, ότι η περιοχή που κείται τα απαλλοτριούμενα ακίνητα είναι χαρακτηρισμένη ως ορυχείο και έχουν διανοιχθεί σε πολλά σημεία ορυχεία, ενώ η επίδικη απαλλοτριώση γίνεται με σκοπό την επέκταση του ήδη υπάρχοντος ορυχείου και ως εκ τούτου, κανείς δεν είναι πρόθυμος να αγοράσει ή να οικοδομήσει σε μια περιοχή εξόρυξης λιγνίτη... Η αντικειμενική αξία των απαλλοτριωθέντων ακινήτων ανέρχεται ως ακολούθως: α) για το Δ.Δ. ... σε 1,70 ευρώ/τ.μ. και β) για το Δ.Δ. ... σε 1,21 ευρώ/τ.μ... Το Μονομελές Πρωτοδικείο Φλώρινας με την 240/2011 απόφασή του και με κρίσιμο χρόνο την ενώπιόν του συζήτηση της αίτησης προσωρινού προσδιορισμού της αποζημίωσης (3.9.2009) καθόρισε την προσωρινή τιμή μονάδας αποζημίωσης των επιδίκων ως εξής: α) των ποτιστικών αγρών... σε 2,5 ευρώ ανά τ.μ....".

Εξάλλου, το Εφετείο με την προσβαλλόμενη απόφαση, σχετικά με τον καθορισμό αποζημίωσης των απαλλοτριωθέντων δένδρων, δέχθηκε, κατά την ανέλεγκτη αναιρετικά κρίση του τα εξής πραγματικά περιστατικά: "Η παραγωγική αξία ενός οπωροφόρου δέντρου συναρτάται με το μέγεθός του. Η πυκνότητα φύτευσης, σύμφωνα με τους παραδεδεγμένους κανόνες της δενδροκομικής επιστήμης, δεν επηρεάζει ουσιαστικά την στρεμματική απόδοση, αλλά μόνο την απόδοση ανά δέντρο. Για παράδειγμα σε μια ποικιλία μηλιάς με προβλεπόμενη -βάσει των εδαφοκλιματικών στοιχείων και του δυναμικού της ποικιλίας- στρεμματική απόδοση 5.000 κιλών όταν η πυκνότητα φύτευσης είναι 7 χ 7 μ. (20 δέντρα/στρέμμα), η αναμενόμενη απόδοση ανά δέντρο είναι 250 κιλά (5.000 : 20). Αν η ίδια ως άνω ποικιλία καλλιεργηθεί σε παλμέτα με πυκνότητα 4 χ 3 μ. (80 δέντρα ανά στρέμμα), η αναμενόμενη απόδοση ανά δέντρο είναι 60 κιλά, ενώ αν γίνει πυκνή φύτευση 3 χ 1,5μ (222 δέντρα ανά στρέμμα) η αναμενόμενη απόδοση ανά δέντρο είναι 22 κιλά (εγχειρίδιο εκτιμητικής ΕΛΓΑ τεχνική έκθεση του Ι. Π.). Από τα παραπάνω σαφώς προκύπτει ότι η αξία ενός δέντρου ενός οπωρώνα συναρτάται με την πυκνότητα φύτευσης αυτού. Για κάθε είδος ή ποικιλία δέντρου υπάρχει μια μέγιστη απόδοση ανά στρέμμα, η οποία επιτυγχάνεται όταν εξασφαλίζεται άριστη πυκνότητα φύτευσης και ιδανικές συνθήκες καλλιέργειας. Το μέγεθος του δέντρου είναι συνάρτηση του είδους του (ταχείας ή αργής ανάπτυξης), της ηλικίας του, των φροντίδων και περιποιήσεων που του γίνονται, του διαθέσιμου χώρου ανάπτυξής του και του ανταγωνισμού από τα γειτονικά φυτά και των κλιματολογικών συνθηκών και καταπονήσεων. Τα δένδρα αναλόγως της ανάπτυξής τους κατατάσσονται σε δενδρύλλια, μικρά, μεσαία και μεγάλα. Δέντρα που βρίσκονται σε πλήρη παραγωγή χαρακτηρίζονται ως μικρά, μεσαία ή μεγάλα, αναλόγως της πυκνότητας φύτευσης ανά στρέμμα. Στις πυκνές-υπέρπυκνες φυτεύσεις τα δέντρα των οπωρώνων έχουν μικρό μέγεθος και χαμηλό σχήμα διαμόρφωσης που επιτρέπει καλύτερο φωτισμό και αερισμό της κόμης του δέντρου και διευκολύνει τις καλλιεργητικές εργασίες. Για τα δενδρύλλια η προσφορότερη μέθοδος εκτίμησης είναι η μέθοδος του συνθέτου κόστους που εφαρμόζεται στην περίπτωση κατά την οποία η δαπάνη κατασκευής ή παραγωγής του περιουσιακού στοιχείου πραγματοποιείται προοδευτικά σε διάστημα ορισμένων ετών μέχρι να αρχίσει να αποδίδει, δηλαδή, στην προκειμένη περίπτωση από την εγκατάσταση της φυτείας μέχρι την ηλικία των 6 ετών για την καρυδιά και των 3 ετών για τα λοιπά οπωροφόρα. Για τον προσδιορισμό της αξίας των οπωρώνων που είναι σε πλήρη απόδοση προσφορότερη μέθοδος εκτίμησης είναι αυτή της κεφαλαιοποίησης της καθαρής φυτικής προσόδου (αξία φυτείας = ΚΦΠ/επιτόκιο 5%). Εξάλλου, σύμφωνα με τους παραδεδεγμένους κανόνες της

γεωπονικής (δενδροκομικής) επιστήμης (βλ. τεχνική έκθεση Ι. Π. και εκεί παραπομπές στην ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία και αριθμ. αποφ. 174/2013 του Εφετείου Δυτ Μακεδονίας) για τις καλλιεργούμενες στην περιοχή εκτάσεις οι ανώτατες αποδεκτές πυκνότητες φύτευσης και τα αντίστοιχα μεγέθη των δέντρων σε στάδιο πλήρους ανάπτυξης είναι: α) μηλιές: Μηλιά ελεύθερο 40-70 δέντρα (μεγάλα)/στρέμμα (80-60 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη), μηλιά παλμέτα 72-180 δέντρα (μεσαία)/στρέμμα (55-22 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη), μηλιά πυκνή-υπέρπυκνη 200-330 δέντρα (μικρά)/στρέμμα (18-10 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη). Β) αχλαδιές: αχλαδιά ελεύθερο 45-67 δέντρα (μεγάλα)/στρέμμα (70-40 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη), αχλαδιά παλμέτα 85-200 δέντρα (μεσαία)/στρέμμα (35-15 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη), αχλαδιά πυκνή 210-360 δέντρα (μικρά)/στρέμμα (14-8 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη). Γ) ροδακινιές: 30-55 δέντρα (μεγάλα)/στρέμμα (100-65 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη), 55-100 δέντρα (μεσαία)/στρέμμα (65 - 35 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη), 110-185 δέντρα (μικρά)/στρέμμα (33-20 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη). Δ) δαμασκηλιά-κορομηλιά: 28-72 δέντρα (μεγάλα)/στρέμμα (70-28 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη), 80-170 δέντρα (μεσαία)/στρέμμα (26-10 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη), 180-250 δέντρα (μικρά)/στρέμμα (10-4 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη). Ε) καρυδιά: καρυδιά για καρπούς 10-40 δέντρα (μεγάλα)/στρέμμα (27-10 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη), καρυδιά για ξύλο 45-64 δέντρα (μεγάλα)/στρέμμα (6-4 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη). Μη αποδεκτές θεωρούνται οι πυκνότητες 68-120 δέντρων (μεσαίων)/στρέμμα (3-1,5 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη) και 130-250 δέντρων (μικρών)/στρέμμα (2-1 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη), ενώ πέραν των 250 δέντρων/στρέμμα τα δέντρα είναι άνευ αξίας και δεν παράγουν καρπούς, ούτε ξυλεία. Στ) αμυγδαλιά: 30-50 δέντρα (μεγάλα)/στρέμμα (12-7 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη), 50-120 δέντρα (μεσαία)/στρέμμα (6-2,5 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη-μη συνιστώμενη πυκνότητα λόγω μειωμένης παραγωγής ανά στρέμμα), 130-200 δέντρα (μικρά)/στρέμμα (2-0,5 κιλά ανά δέντρο σε πλήρη ανάπτυξη-μη συνιστώμενη πυκνότητα λόγω μειωμένης παραγωγής ανά στρέμμα). Στην απαλλοτριούμενη έκταση, πλην του υπ' αριθμ. ... αγροτεμαχίου στο οποίο δεν υπάρχει μόνιμη ή πολυετής καλλιέργεια, υπάρχει πυκνή -υπέρπυκνη φύτευση, με πληθώρα ειδών και ποικιλιών εντός των σειρών με διαφορετικής ανάπτυξης φυτά (έγιναν ενδιάμεσες φυτεύσεις, συγκαλλιέργεια διαφορετικών ειδών) κ.λπ., γεγονός που έχει ως συνέπεια να αναπτύσσεται έντονος ανταγωνισμός σε θρεπτικά στοιχεία, νερό, αέρα και ηλιοφάνεια ανάμεσα στα δέντρα με αποτέλεσμα μειωμένη ανάπτυξη άρα και μείωση της παραγωγής τους. Συγκεκριμένα στο υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο καταμετρήθηκαν 526 καρυδιές ανά στρέμμα, που σημαίνει ότι ο ζωτικός χώρος ανάπτυξης για κάθε δένδρο είναι 1,9 τ.μ., όπως και στο ..., όπου καταμετρήθηκαν 625 καρυδιές ανά στρέμμα, στο 90, 532 βερικοκιές και 531 καρυδιές ανά στρέμμα, στο 97, 500 μηλιές ανά στρέμμα και στο 105, 769 μηλιές ανά στρέμμα και 750 αχλαδιές ανά στρέμμα, δηλαδή η έκταση που είναι διαθέσιμη για την ανάπτυξη ενός δένδρου είναι αντίστοιχα 1,6 τ.μ., 1,9 τ.μ., 1,9 τ.μ., 2 τ.μ., 1,3 τ.μ. και 1,4 τ.μ. (βλ. από Απριλίου 2014 τεχνικές εκθέσεις Χ. Π. τεχνολόγου γεωπονίας και Σ. Θ. , γεωπόνου). Με βάση τα παραπάνω που αποδεικνύονται, από τις προαναφερθείσες τεχνικές εκθέσεις, τις προσκομιζόμενες από τους διαδίκους φωτογραφίες και λαμβάνοντας υπόψη ότι η καλλιέργεια των δεντρωδών - μόνιμων καλλιεργειών θεωρείται επιχείρηση και η καθαρή πρόσδοος υπολογίζεται ανά στρέμμα ανάλογα με το είδος της καλλιέργειας, τον τρόπο φύτευσής της και την κατηγορία στην οποία ανήκουν (στάδιο ανάπτυξης), η αποζημίωση των επίδικων ακινήτων στα οποία υπάρχουν καλλιέργειες με καρποφόρα δέντρα πρέπει να υπολογιστεί ανά στρέμμα, ανάλογα αν είναι φυτεμένα με δεντρύλια, μικρά, μεσαία ή μεγάλα δέντρα, ενώ στα μεμονωμένα δέντρα η αποζημίωση θα υπολογιστεί ανά δέντρο. Άλλωστε τόσο σε Εθνικό επίπεδο (Περιφέρεια, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης) όσο και σε επίπεδο Εφαρμογής κοινής Αγροτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η

καταγραφή, η μελέτη, η επιδότηση και η αποζημίωση οπωρώνων γίνεται ανά στρέμμα και όχι ανά δέντρο. Συνηγορεί δε προς τούτο και το ΦΕΚ 1964/21.12.2010 "Εκσυγχρονισμός Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων", με το οποίο καθορίζεται "το ρεαλιστικό κόστος υλοποίησης των επενδυτικών δαπανών εγκατάστασης πολυετών φυτειών ανά στρέμμα" του υπουργείου Γεωργίας, βάσει του οποίου επιδοτούνται οι πολυετείς φυτείες. Μετά την παραδοχή αυτή, τα υπάρχοντα στα απαλλοτριωθέντα ακίνητα δέντρα θα αποζημιωθούν ως εξής: Στο Δ.Δ.: 1) στο υπ' αριθ. ... αγροτεμάχιο, δενδρύλλια και μεσαίες μηλιές σε έκταση 2.000 και 5.500 τ.μ. αντίστοιχα, μικρές ροδακινιές σε έκταση 1.000 τ.μ., μικρές βερικοκιές σε έκταση 1.600 τ.μ., μικρές κυδωνιές σε έκταση 2.500 τ.μ., μικρές δαμασκηγιές σε έκταση 1.500 τ.μ. (θα αποζημιωθούν ανά στρέμμα καλλιέργειας), 2) στο υπ' αριθ. ... αγροτεμάχιο, μικρές, μεσαίες και μεγάλες αχλαδιές σε έκταση 2.751, 785 και 105 τ.μ. αντίστοιχα, μικρές και μεσαίες ροδακινιές σε έκταση 10 και 108 τ.μ. αντίστοιχα, μικρές και μεσαίες μηλιές σε έκταση 5.883 και 269 τ.μ. αντίστοιχα (θα αποζημιωθούν ανά στρέμμα καλλιέργειας) καθώς και 5 μικρές και 2 μεσαίες κυδωνιές (θα αποζημιωθούν ως μεμονωμένα δένδρα), 3) στο υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο, με φερόμενο ιδιοκτήτη τον Κ. Ε. και επί του οποίου αξιώνουν εμπράγματα δικαιώματα οι υπό στοιχεία 3Β, Γ, Δ, Ε των καθών η αίτηση καθώς και η παρεμβαίνουσα, δενδρύλλια και μικρές καρυδιές σε έκταση 1.500 και 300 τ.μ. αντίστοιχα (θα αποζημιωθούν ανά στρέμμα καλλιέργειας) καθώς και 3 μικρές μηλιές, 33 δενδρύλλια αχλαδιές, 26 δενδρύλλια, κυδωνιές, 15 δενδρύλλια και 4 μικρές αμυγδαλιές (θα αποζημιωθούν ως μεμονωμένα δένδρα) και 4) στο υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο, με φερόμενο ιδιοκτήτη τον Κ. Ε. και επί του οποίου αξιώνουν εμπράγματα δικαιώματα οι υπό στοιχεία 3Β, Γ, Δ, Ε των καθών η αίτηση καθώς και η παρεμβαίνουσα δενδρύλλια καρυδιές σε έκταση 2.000 τ.μ. (θα αποζημιωθούν ανά στρέμμα καλλιέργειας) καθώς και 20 δενδρύλλια καρυδιές (θα αποζημιωθούν ως μεμονωμένα δένδρα). Στο Δ.Δ.: στο υπ' αριθμ. ... αγροτεμάχιο μικρές καρυδιές σε έκταση 6.730 τ.μ., μικρές και μεσαίες δαμασκηγιές σε έκταση 617 και 1.137 τ.μ. αντίστοιχα, μικρές, μεσαίες και μεγάλες βερικοκιές σε έκταση 1.024, 2.769 και 489 τ.μ. αντίστοιχα, μικρές ροδακινιές σε έκταση 92 τ.μ., μικρές και μεσαίες αμυγδαλιές σε έκταση 154 και 6 τ.μ. αντίστοιχα, μικρές μηλιές σε έκταση 105 τ.μ. (θα αποζημιωθούν ανά στρέμμα καλλιέργειας) καθώς και 1 μικρή αχλαδιά (θα αποζημιωθεί ως μεμονωμένο δένδρο). Η ύπαρξη των άνω δέντρων και η κατηγορία αυτών, που αποτυπώνονται στον ... κτηματολογικό πίνακα της υπό κρίση απαλλοτριώσεως, προκύπτει και από την προαναφερόμενη από Απριλίου 2014 τεχνική έκθεση του Τεχνολόγου Γεωπονίας Χ. Π. , οι αντίθετοι δε ισχυρισμοί των ανταιτούντων, περί εσφαλμένης κατάταξης κατά κατηγορία των άνω δέντρων και περί ύπαρξης δένδρων που δεν αποτυπώθηκαν στον άνω κτηματολογικό πίνακα είναι αβάσιμοι, καθόσον επιχειρούν να θεμελιώσουν τους ισχυρισμούς τους κύρια στην από Νοεμβρίου 2013 τεχνική έκθεση των γεωπόνων μελετητών, Κ. Α. και Μ. Δ. , η οποία ωστόσο δεν απεικονίζει την πραγματική κατάσταση του κάθε ακινήτου, κρίνεται μη πειστική, ενώ αντικρούεται και από τις προσκομιζόμενες για κάθε ακίνητο φωτογραφίες. Περαιτέρω αποδείχθηκε, ότι υπάρχουν γεωτρήσεις στα παρακάτω ακίνητα που πρέπει να αποζημιωθούν: α) του Δ.Δ.: 1) στο υπ' αριθ. ... γεώτρηση απλή βάθους 116 μ., 2) στο υπ' αριθμ. ... γεώτρηση απλή 8" βάθους 70 μ. και γεώτρηση απλή 6" βάθους 196 μ., 3) στο υπ' αριθμ. ... γεώτρηση απλή 8" βάθους 120 μ. (χωρίς άδεια) και β) του Δ.Δ.: στο υπ' αριθμ. ... γεώτρηση πομώνα 10" βάθους 152 μ. άντληση με ρεύμα, γεώτρηση πομώνα 8" βάθους 142 μ. άντληση με τρακτέρ, γεώτρηση απλή 3" βάθους 85 μ... Το Δικαστήριο αφού έλαβε υπόψη του: α) τις επικαλούμενες από κάθε διάδικο αξίες των απαλλοτριωθέντων ακινήτων σε συνδυασμό με τα συγκριτικά και άλλα αποδεικτικά στοιχεία που ο καθένας από αυτούς προσκομίζει και επικαλείται, μεταξύ των οποίων και τις πλέον πρόσφατες με αριθμ. 43/2014 και 174/2013 αποφάσεις του Εφετείου Δυτικής Μακεδονίας, εκ των οποίων η πρώτη αφορά αγροτεμάχια που απαλλοτριώθηκαν στις ίδιες με τις επίδικες περιοχές (περιοχή ... - ... - ... της Δημοτικής Ενότητας ... του Δήμου ... με αριθμό ...), τα με αριθμ.

.../5-3-1991, .../12-3-1991 και .../5-5-2000 συμβόλαια αγοραπωλησίας της συμβολαιογράφου ... Α. Ρ. Ε. , κατά τα οποία αγοράσθηκαν αγροί στη θέση "..." της κτηματικής περιοχής του αγροκτήματος της πρώην Κοινότητας ...νομού Φλώρινας, 10.000 τ.μ., ιδανικό μερίδιο 18,63% εξ αδιαιρέτου συνολικής έκτασης 34.883 τ.μ. και ιδανικό μερίδιο 81,37% εξ αδιαιρέτου του προαναφερθέντος αγρού, αντίστοιχα, αντί 1.000.000 δραχμών, 650.000 δραχμών και 2.554.587 δραχμών αντίστοιχα, β) τις εκτιμήσεις των αρμοδίων κατά νόμο προεκτιμητικών επιτροπών, γ) τα τεκμήρια που συνάγονται από τη με αριθμ. 240/2011 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Φλώρινας που καθόρισε την προσωρινή αποζημίωση, δ) τις τεχνικές εκθέσεις που συντάχθηκαν κατ' εντολή των διαδίκων καθώς και τις καταθέσεις των μαρτύρων και το σύνολο του εν γένει αποδεικτικού υλικού, κρίνει ότι κατά το χρόνο συζήτησης της ένδικης αίτησης και των συνεκδικαζόμενων ανταιτήσεων (2-4-2014), που είναι και ο κρίσιμος χρόνος για τον καθορισμό της οριστικής τιμής μονάδος αποζημίωσης, εφόσον έχει παρέλθει έτος από τη συζήτηση ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Φλώρινας (3-9-2009) της αίτησης περί καθορισμού προσωρινής τιμής μονάδας αποζημίωσης (άρθρο 17 εδ. γ' του ισχύοντος Συντάγματος και 13 του ν. 2882/2001), η πραγματική αξία των επιδίκων ακινήτων και των επ' αυτών συστατικών, παραρτημάτων και επικειμένων, που απαλλοτριώθηκαν με τις σημερινές οικονομικές και νομισματικές συνθήκες, χωρίς να ληφθεί υπόψη η ανατίμηση ή υποτίμηση τους που επήλθε μετά την απαλλοτρίωση και οφείλεται σ' αυτήν ή την εξαγγελία της ή σε ενέργεια των ιδιοκτητών τους, και κατά συνέπεια η πλήρης αποζημίωση, δηλαδή, εκείνη με την οποία μπορούν να αντικατασταθούν τα απαλλοτριούμενα με άλλα ισάξιά τους, ανέρχεται στα λεπτομερώς αναφερόμενα στο διατακτικό της παρούσας χρηματικά ποσά. Ο καθορισμός της οριστικής τιμής μονάδας αποζημίωσης των απαλλοτριούμενων οπωρώνων θα γίνει ανά στρέμμα, με βάση το μέγεθος των δέντρων (μικρά, μεσαία, μεγάλα κατά περίπτωση), ενώ για τα μεμονωμένα δέντρα θα γίνει ανά δέντρο...". Και υπό τις ως άνω παραδοχές, αφού συνεκδίκασε την αίτηση, τις ανταιτήσεις και την παρέμβαση, δέχθηκε αυτές εν μέρει και καθόρισε, α) την οριστική τιμή μονάδας του εδάφους των ένδικων ακινήτων στο ποσό των 2,50 ευρώ ανά τ.μ. και β) την οριστική τιμή μονάδας των δένδρων ως εξής: "α) για αμυγδαλιά με μικρά δένδρα προς 2.500 ευρώ/στρέμμα, με μεσαία δένδρα προς 3.500 ευρώ/στρέμμα, β) για αχλαδιά με μικρά δένδρα προς 2.500/ στρέμμα, με μεσαία δένδρα προς 5.000/στρέμμα και με μεγάλα δένδρα προς 6.000/στρέμμα, γ) για βερικοκιά με μικρά δένδρα προς 2.500 ευρώ/στρέμμα, με μεσαία δένδρα προς 5.000 ευρώ/στρέμμα και με μεγάλα δένδρα προς 6.000/στρέμμα, δ) για δαμασκηλιά με μικρά δένδρα προς 2.500 ευρώ/στρέμμα και με μεσαία δένδρα προς 5.000 ευρώ/στρέμμα, ε) για καρυδιά με δενδρύλλια προς 1.000 ευρώ/στρέμμα και με μικρά δένδρα προς 2.500 ευρώ/στρέμμα, στ) για κυδωνιά με μικρά δένδρα προς 2.500 ευρώ/στρέμμα, ζ) για μηλιά με δενδρύλλια προς 2.000 ευρώ/ στρέμμα, με μικρά δένδρα προς 3.500 ευρώ/στρέμμα και με μεσαία δένδρα προς 6.000 ευρώ/στρέμμα, η) για ροδακινιά με μικρά δένδρα προς 2.500 ευρώ/στρέμμα και με μεσαία δένδρα προς 4.000 ευρώ/στρέμμα. Αξία μεμονωμένων οπωροφόρων α) αχλαδιά δενδρύλλιο προς 20 ευρώ και μικρό δένδρο προς 50 ευρώ, β) κυδωνιά δενδρύλλιο προς 20 ευρώ, μικρό δένδρο προς 50 ευρώ και μεσαίο δένδρο προς 70 ευρώ, γ) για αμυγδαλιά δενδρύλλιο προς 20 ευρώ και μικρό δένδρο προς 50 ευρώ".

Κρίνοντας έτσι το Εφετείο με την προσβαλλόμενη απόφασή του, ως προς την αξία του εδάφους των απαλλοτριούμενων και των επικειμένων δένδρων, δεν παραβίασε, ούτε ευθέως ούτε εκ πλαγίου, τις προμνημονευόμενες διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου του Συντάγματος, του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της από 4-11-1950 ΕΣΔΑ και του ΚΑΑΑ. Εξάλλου, διέλαβε στην προσβαλλόμενη απόφαση, ως προς τον χαρακτηρισμό των απαλλοτριούμενων, πλήρεις, σαφείς και χωρίς αντιφάσεις αιτιολογίες, που καθιστούν εφικτό τον αναιρετικό έλεγχο ως προς την ορθή ή μη εφαρμογή των αναφερομένων στη νομική σκέψη σχετικών εφαρμοσθεισών διατάξεων και έτσι δεν στερείται αυτή

νόμιμης βάσης. Ειδικότερα, με σαφήνεια και χωρίς αντιφάσεις εκθέτει, ότι αυτά βρίσκονται εκτός σχεδίου, στην περιοχή των Δ.Δ. ...και ...του Δήμου ...του Νομού Φλώρινας, και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για αγροτική εκμετάλλευση, αφού, ναι μεν πληρούν τους προβλεπόμενους από το π.δ. 24/1985 όρους για την εκτός σχεδίου δόμηση, όμως σε όλη την ευρύτερη περιοχή δεν υπάρχει καμία οικοδομική δραστηριότητα, ούτε ζήτηση αγοράς, δεδομένου ότι αυτή είναι χαρακτηρισμένη ως ορυχείο, για την επέκταση του οποίου κηρύχθηκε η απαλλοτρίωση, και κατά συνέπεια δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι είχαν ως δευτερεύοντα προορισμό την ανοικοδόμηση. Περαιτέρω, ως προς τα επικείμενα στα εν λόγω ακίνητα δένδρα, το Εφετείο παραθέτει αναλυτικά τον λόγο για τον οποίο τα αποζημιούμενα δένδρα των οπωρώνων έχουν μειωμένη αξία, ήτοι την πυκνότητα φύτευσης, η οποία υπερβαίνει το ανώτατο αποδεκτό κατά την γεωπονική - δενδροκομική επιστήμη όριο, με αποτέλεσμα η υπέρβαση αυτή να επιδρά αρνητικά στην ανάπτυξή τους και την εντεύθεν παραγωγή, που μειώνεται ανάλογα με τον βαθμό υπέρβασης του ανώτατου επιτρεπομένου ορίου πυκνότητας της φύτευσης, το οποίο προσδιορίζει κατά είδος δένδρου (πρβλ. ΑΠ 558/2014 για παρόμοιο ζήτημα). Περαιτέρω, καθορίζει την αποζημίωση των οπωρώνων κατά στρέμμα, αφού πριν προσδιόρισε τον αριθμό των καταμετρηθέντων δένδρων, κατά είδος, ανά στρέμμα και ανά τ.μ. σε καθένα από τα επίδικα ακίνητα, έτσι ώστε να προκύπτει με απλή μαθηματική πράξη η αξία κάθε δένδρου, ανάλογα με το μέγεθος αυτού. Επομένως, το Εφετείο δεν υπέπεσε στις από το άρθρο 559 αρ. 1 και 19 Κ.Πολ.Δ. προβλεπόμενες πλημμέλειες, που αποδίδονται με τους τέταρτο και πρώτο, αντίστοιχα, λόγους αναίρεσης, κατά τις αιτιάσεις αυτών, με τις οποίες πλήττεται η αναιρεσιβαλλομένη για την κρίση της, ως προς τον καθορισμό της οριστικής αποζημίωσης των εδαφικών τμημάτων και των επικειμένων δένδρων, και οι οποίοι πρέπει να απορριφθούν, ως αβάσιμοι. Καθ' όσο μέρος όμως, υπό το πρόσχημα της πλημμέλειας του άρθρου 559 αρ. 19, με τον πρώτο λόγο πλήττεται η κρίση του Δικαστηρίου της ουσίας περί την αξιολόγηση των πραγματικών γεγονότων, ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος, ως απαράδεκτος.

Κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αριθ. 17 Κ.Πολ.Δ. ιδρύεται λόγος αναίρεσης αν η απόφαση έχει αντιφατικές διατάξεις. Για την ίδρυση του λόγου αυτού απαιτείται όπως η επικαλούμενη αντίφαση των διατάξεων εντοπίζεται στο διατακτικό της απόφασης και δεν αρκεί η ύπαρξη αντιφάσεων μεταξύ αιτιολογικού και διατακτικού. Η ύπαρξη αντιφάσεων στο διατακτικό της απόφασης ιδρύει τον λόγο αυτό, όταν από τις αντιφάσεις δημιουργείται αοριστία του διατακτικού, ώστε να εμποδίζεται η εκτελεστότητα της απόφασης ή η πρόκληση της σκοπούμενης διάπλασης. Για να είναι δε ορισμένος ο σχετικός λόγος πρέπει να αναφέρονται στο αναιρετήριο οι αντιφάσεις του διατακτικού εξ αιτίας των οποίων εμποδίζεται η εκτελεστότητα ή η πρόκληση της σκοπούμενης διάπλασης. Στην προκειμένη περίπτωση, με τον πρώτο λόγο κατά το οικείο μέρος του οι αναιρεσείοντες, υπό την επίκληση του αριθμού 17 του άρθρου 559 ΚΠολΔ, αποδίδουν στο Εφετείο την αιτίαση ότι η προσβαλλόμενη απόφασή του έχει αντιφατικές διατάξεις στο αιτιολογικό της.

Συνεπώς, ο λόγος από τον αριθμό 17 του άρθρου 559 ΚΠολΔ είναι απορριπτέος, ως απαράδεκτος σύμφωνα με τα προεκτεθέντα.

Ο εκ του άρθρου 559 αρ. 8 Κ.Πολ.Δ., λόγος αναίρεσης, ιδρύεται αν το δικαστήριο έλαβε υπόψη πράγματα που δεν προτάθηκαν ή δεν έλαβε υπόψη πράγματα που προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Ως "πράγματα" νοούνται οι αυτοτελείς ισχυρισμοί που τείνουν στη θεμελίωση, κατάλυση ή παρακώλυση του ασκουμένου με την αγωγή, ένσταση ή αντένσταση ουσιαστικού ή δικονομικού δικαιώματος (Ολομ. ΑΠ 9/1997). Δεν αποτελούν "πράγματα" και άρα δεν ιδρύεται ο ως άνω λόγος αναίρεσης αν δεν ληφθούν υπόψη οι ισχυρισμοί που αποτελούν απλή ή αιτιολογημένη άρνηση της αγωγής, καθώς και οι ισχυρισμοί που συνιστούν επιχειρήματα ή συμπεράσματα των διαδίκων ή του

δικαστηρίου από την εκτίμηση των αποδείξεων. Δεν ιδρύεται ο λόγος αυτός της αναίρεσης, αν το δικαστήριο που δίκασε, έλαβε υπόψη τον ισχυρισμό που προτάθηκε και τον απέρριψε για οποιοδήποτε λόγο, τυπικό ή ουσιαστικό, είτε ρητώς, είτε εκ του πράγματος με την περί του αντιθέτου παραδοχή. Στην προκειμένη περίπτωση οι αναιρεσείοντες ζήτησαν να αποζημιωθούν τα ακίνητά τους, αφού ληφθεί υπόψη η δευτερεύουσα οικοπεδική χρήση τους. Το Εφετείο, όπως προκύπτει από την επισκόπηση της προσβαλλόμενης απόφασης και κατά τα προεκτεθέντα κατά την ανάλυση των πρώτου και τέταρτου λόγων αναίρεσης, έλαβε υπόψη και απέρριψε τον εν λόγω ισχυρισμό. Επομένως, ο δεύτερος λόγος αναίρεσης, κατά το πρώτο μέρος αυτού, με το οποίο προσάπτεται στην προσβαλλόμενη η πλημμέλεια του άρθρου 559 αρ. 8 Κ.Πολ.Δ., πρέπει να απορριφθεί, ως αβάσιμος.

Κατά το άρθρο 559 αριθ. 9 Κ.Πολ.Δ. λόγος αναίρεσης ιδρύεται και όταν το δικαστήριο άφησε αίτηση αδίκαστη. Ως "αίτηση", στην οποία οφείλει το δικαστήριο να αποφανθεί, διαφορετικά ιδρύεται ο ως άνω λόγος αναίρεσης, είναι κάθε αυτοτελής αίτηση των διαδίκων με την οποία ζητείται η παροχή έννομης προστασίας, υπό οιαδήποτε μορφή της και αποτελεί ιδιαίτερο κεφάλαιο της δίκης που δημιουργεί αντίστοιχη εκκρεμοδικία. Κατά την αληθινή έννοια των ανωτέρω διατάξεων του άρθρου 559 αριθ. 9 Κ.Πολ.Δ., για τη θεμελίωση του προβλεπόμενου από αυτή λόγου αναίρεσης απαιτείται η παντελής σιωπή του δικαστηρίου της ουσίας σε αυτοτελή αίτηση των διαδίκων να υπάρχει, όχι μόνο στο αιτιολογικό, αλλά και στο διατακτικό. Δεν συνιστά επιδίκαση μη αιτηθέντος ούτε άφεση αίτησης αδίκαστης η μερική παραδοχή της αγωγής. Οι διαδικαστικές αιτήσεις μπορούν να ιδρύσουν το λόγο αυτόν μόνο όταν είναι υποχρεωτικές για το δικαστήριο της ουσίας και όχι όταν αυτές υπόκεινται στην κυριαρχική του εξουσία (ΑΠ 708/2008). Με την δεύτερη αιτίαση του δεύτερου λόγου αναίρεσης, κατ' ορθή εκτίμηση του αναιρετηρίου, αποδίδεται στην προσβαλλόμενη απόφαση η πλημμέλεια από τον αριθμό 9 του άρθρου 559 ΚΠολΔ., διότι α) δεν έκανε δεκτό αίτημά τους για διόρθωση του κτηματολογικού πίνακα, λόγω εσφαλμένης κατάταξης κατά κατηγορία των δένδρων των ακινήτων τους και λόγω ύπαρξης δένδρων που δεν αποτυπώθηκαν σε αυτόν, β) δεν καθόρισε τον ακριβή αριθμό των δένδρων που υπήρχαν στα ακίνητα των αναιρεσειόντων, το είδος και το πραγματικό μέγεθος αυτών, και γ) ειδικά για τα ακίνητα της δεύτερης των αναιρεσειόντων με ΚΠ ... και ... (αρ. αγρ. ... και ..., αντίστοιχα), ενώ όρισε τον αριθμό των δένδρων που θα αποζημιωθούν μεμονωμένα ως τεμάχια, εν τούτοις στο διατακτικό δεν καθόρισε τιμή αποζημίωσης γ' αυτά. Ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί, ως απαράδεκτος, κατά το στοιχείο α', διότι εφόσον προσκομίσθηκε κτηματολογικός πίνακας για το ακίνητο, υπάρχει η αναγκαία προδικασία έστω και αν στον πίνακα αυτόν δεν περιέχονται συστατικά του απαλλοτριωθέντος ακινήτου. Ως προς τα συστατικά που δεν περιλαμβάνονται στον κτηματολογικό πίνακα το δικαστήριο έχει εξουσία, όπως προαναφέρθηκε, να προσδιορίζει τιμή μονάδας αποζημίωσης εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα. Έχει δε το δικαστήριο την ευχέρεια (όχι την υποχρέωση), είτε να διατάξει τη συμπλήρωση του πίνακα είτε να προχωρήσει στον καθορισμό τιμής και για τα παραλειφθέντα συστατικά, βάσει των προσκομιζόμενων ή τασσομένων και διεξαγόμενων αποδείξεων (λ.χ. πραγματογνωμοσύνης). Στην τελευταία αυτή περίπτωση ο πίνακας θα συμπληρωθεί, αν υπάρχει ανάγκη, εκ των ύστερων προκειμένου να υπολογισθεί η συνολικώς καταβλητέα αποζημίωση (Ολ.ΑΠ 5/2002). Στην παρούσα δε υπόθεση το Εφετείο κυριαρχικά επέλεξε, όπως είχε την ευχέρεια, όχι να διατάξει την συμπλήρωση του κτηματολογικού πίνακα, αλλά να καθορίσει αποζημίωση για επικείμενα μη περιλαμβανόμενα στον κτηματολογικό πίνακα, των οποίων η ύπαρξη αποδείχθηκε και για τα οποία υποβλήθηκε σχετικό ορισμένο αίτημα (γεώτρηση στο με ΚΠ ... ακίνητο). Περαιτέρω, ο λόγος αυτός είναι απαράδεκτος και ως αλυσιτελής, διότι η αποδιδόμενη δήθεν πλημμέλεια δεν επιδρά στο διατακτικό της προσβαλλόμενης απόφασης, καθόσον, σε κάθε περίπτωση, ο προσδιορισμός της οριστικής αποζημίωσης για τα επίμαχα επικείμενα έγινε παραδεκτά και νόμιμα, με εξαίρεση μόνο τα επικείμενα των ... και ...αγροτεμαχίων, για

τα οποία θα γίνει λόγος κατωτέρω. Ως προς το στοιχείο β' ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος, ως απαράδεκτος, διότι ο καθορισμός αποζημίωσης των δένδρων των οπωρώνων κατ' άλλον τρόπο από εκείνον που ζήτησαν οι αναιρεσείοντες, ήτοι κατά στρέμμα, ανάλογα με την μέγιστη απόδοση της οικείας ποικιλίας αντί κατά δένδρο, και ο μη καθορισμός του αριθμού των υφισταμένων δένδρων στα ακίνητά τους, ο οποίος, άλλωστε, προκύπτει με απλές μαθηματικές πράξεις (αφού έχουν καταμετρηθεί τα δένδρα κατά είδος και κατά στρέμμα), δεν συνιστά άφεση αίτησης αδικαστής. Αντιθέτως, ως προς το στοιχείο γ' ο ανωτέρω λόγος είναι βάσιμος, διότι από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει, ότι υπήρχαν, στο μεν ...αγροτεμάχιο 3 μικρές μηλιές, στο δε ...αγροτεμάχιο 20 δενδρύλλια καρυδιές, για τα οποία, ενώ στο σκεπτικό γίνεται μνεία ότι θα αποζημιωθούν ως μεμονωμένα δένδρα, δεν καθορίσθηκε τιμή αποζημίωσης γι' αυτά στο διατακτικό.

Από τη διάταξη του άρθρου 559 αριθ. 11 Κ.Πολ.Δ., με την οποία ορίζεται ότι επιτρέπεται αναίρεση, αν το δικαστήριο παρά το νόμο δεν έλαβε υπόψη αποδεικτικά μέσα τα οποία οι διάδικοι επικαλέστηκαν και προσκόμισαν, προκύπτει ότι θεμελιώνεται ο λόγος αυτός της αναίρεσης στην περίπτωση κατά την οποία το δικαστήριο της ουσίας δεν βεβαιώνει ότι έλαβε υπόψη στα πλαίσια των άρθρων 335 και 338 έως 341 του ίδιου κώδικα και τα έγγραφα τα οποία προσκόμισαν και επικαλέστηκαν οι διάδικοι, αλλά και όταν υπάρχουν αμφιβολίες περί του αν έχουν ληφθεί υπόψη από το δικαστήριο τα αποδεικτικά μέσα που προσκομίστηκαν με επίκληση ή, παρά την περί αυτού βεβαίωση, δεν καθίσταται απολύτως βέβαιο, από το περιεχόμενο της απόφασης, ότι έχουν ληφθεί υπόψη όλα ή ορισμένα από τα εν λόγω έγγραφα. Στην προκείμενη περίπτωση, με τον τρίτο λόγο της αναίρεσης αποδίδεται στην προσβαλλόμενη απόφαση η πλημμέλεια από το άρθρο 559 αριθ. 11 του Κ.Πολ.Δ. και συγκεκριμένα ότι το Εφετείο δεν έλαβε υπόψη του τα προσκομισθέντα μετ' επικλήσεως κατωτέρω αποδεικτικά στοιχεία: α) την έκθεση εκτίμησης της αξίας των απαλλοτριωμένων ακινήτων του Γεωπόνου Α. Κ. , β) την από Μαρτίου 2014 έκθεση εκτίμησης της πραγματικής αξίας της απαλλοτριούμενης έδαφικής έκτασης και των επικειμένων συστατικών και παραρτημάτων του Ανεξάρτητου Πιστοποιημένου Εκτιμητή Ν. Π. και γ) τις καταθέσεις των μαρτύρων τους, που περιέχονται στα πρακτικά της δίκης. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος, ως αβάσιμος, διότι, όπως προκύπτει από την επισκόπηση της προσβαλλόμενης απόφασης, σ' αυτήν μνημονεύονται ειδικώς όλα τα έγγραφα που επικαλέσθηκαν και προσκόμισαν οι διάδικοι, καθώς και οι καταθέσεις των μαρτύρων στο ακροατήριο, έτσι ώστε ουδεμία να καταλείπεται αμφιβολία περί του ότι λήφθηκαν υπόψη όλα τα προσκομισθέντα μετ' επικλήσεως αποδεικτικά στοιχεία, ανεξαρτήτως του εάν γίνεται ειδική μνεία ορισμένων εξ αυτών.

Κατά το άρθρο 562 παρ. 2 ΚΠολΔ είναι απαράδεκτος λόγος αναίρεσης που στηρίζεται σε ισχυρισμό, ο οποίος δεν προτάθηκε νομίμως στο δικαστήριο της ουσίας, εκτός αν πρόκειται α) για παράβαση που δεν μπορεί να προβληθεί στο δικαστήριο της ουσίας, β) για σφάλμα που προκύπτει από την ίδια την απόφαση και γ) για ισχυρισμό που αφορά τη δημόσια τάξη. Η διάταξη αυτή, η οποία αποτελεί εκδήλωση της θεμελιώδους αρχής, ότι ο Άρειος Πάγος ελέγχει τη νομιμότητα της απόφασης του δικαστηρίου της ουσίας με βάση την πραγματική και νομική κατάσταση που όφειλε να λάβει υπόψη του ο ουσιαστικός δικαστής, καθιερώνει ειδική προϋπόθεση του παραδεκτού των λόγων αναίρεσης, η συνδρομή της οποίας πρέπει να προκύπτει από το αναιρετήριο. Πρέπει δηλαδή ν' αναφέρεται στο αναιρετήριο ότι ο ισχυρισμός που στηρίζει το λόγο αναίρεσεως, είχε προταθεί το δικαστήριο, το οποίο εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση, και μάλιστα ότι είχε προταθεί νομίμως. Το γεγονός, εξάλλου, ότι ο ισχυρισμός έπρεπε να ληφθεί αυτεπαγγέλτως υπόψη από το δικαστήριο της ουσίας δεν έχει σημασία, διότι, στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο παραβίασε μεν το νόμο, όμως λόγος αναίρεσης δεν μπορεί να ιδρυθεί αν ο σχετικός ισχυρισμός δεν είχε προταθεί νομίμως από το διάδικο, εκτός αν συντρέχει κάποια από τις

εξαιρέσεις του άρθρου 562 παρ. 2 Κ.Πολ.Δ. (Ολ.ΑΠ 43/1990, ΑΠ 2128/2009). Στην προκειμένη περίπτωση με τους δύο τελευταίους λόγους αναίρεσης αποδίδονται στην προσβαλλόμενη απόφαση οι πλημμέλειες από τους αριθμούς 1, 19 και αληθώς 9 (κατ' ορθή εκτίμηση της αιτίας της του αναιρετηρίου με επίκληση του αριθ. 12) του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ., διότι δεν επιδίκασε στους αναιρεσιδόντες με την δικαστική δαπάνη και ποσό ίσο με τον Φ.Π.Α., που αναλογεί στη δικηγορική αμοιβή, ο οποίος επιρρίπτεται νομίμως (άρθρ. 1 ν. 2859/2000) από τον κατά νόμο υπόχρεο πληρεξούσιο Δικηγόρο τους σε βάρος των δικαιούχων - αναιρεσιδόντων, το οποίο ποσό πρέπει να βαρύνει τον υπόχρεο προς αποζημίωση, ώστε να μην φαλκιδευτεί, κατά παράβαση της συνταγματικής επιταγής, η πληρότητα της καταβαλλόμενης αποζημίωσης. Οι λόγοι αυτοί είναι απορριπτέοι, ως απαράδεκτοι, διότι από την παραδεκτή επισκόπηση των προτάσεων των αναιρεσιδόντων ενώπιον του Εφετείου, με τις οποίες ασκήθηκαν οι ανταιτήσεις και η παρέμβαση, προκύπτει ότι δεν προέβαλαν τέτοιο αίτημα.

Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω πρέπει, κατά παραδοχή του δεύτερου λόγου αναίρεσης, ως προς τη δεύτερη αιτίαση, κατά το στοιχείο γ' αυτής, να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση, ως προς το διαλαμβανόμενο στον ανωτέρω λόγο κεφάλαιο, και να παραπεμφθεί η υπόθεση κατά τούτο, για περαιτέρω εκδίκαση, στο ίδιο δικαστήριο, συγκροτούμενο από άλλους δικαστές εκτός από εκείνους που εξέδωσαν την αναιρούμενη απόφαση. Η αναιρεσίβλητη πρέπει να καταδικαστεί σε μέρος των δικαστικών εξόδων των αναιρεσιδόντων, που κατέθεσαν προτάσεις, κατά το νόμιμο και βάσιμο αίτημα των τελευταίων (άρθρα 176, 183 και 191 παρ. 2 Κ.Πολ.Δ.), το οποίο ορίζει στο ποσό των 500 ευρώ, κατανεμομένων των εξόδων ανάλογα με την έκταση της νίκης ή της ήττας κάθε διάδικης πλευράς, ενώ πρέπει να διαταχθεί η επιστροφή του καταβληθέντος παραβόλου στον καταθέσαντα (άρθρο 495 παρ. 4 εδ. ε' Κ.Πολ.Δ., όπως ίσχυε και εφαρμόζεται στην παρούσα υπόθεση πριν αντικατασταθεί με το άρθρο τρίτο του άρθρου 1 του Ν. 4335/2015).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αναιρεί την 134/2014 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Δυτικής Μακεδονίας, κατά το αναφερόμενο στο σκεπτικό κεφάλαιο.

Παραπέμπει την υπόθεση, κατά το ως άνω κεφάλαιο, προς περαιτέρω εκδίκασή της στο αυτό Τριμελές Εφετείο Δυτικής Μακεδονίας, αποτελούμενο από άλλους δικαστές, εκτός από εκείνους που εξέδωσαν την αναιρούμενη απόφαση.

Καταδικάζει την εν λόγω αναιρεσίβλητη σε μέρος των δικαστικών εξόδων των αναιρεσιδόντων, το οποία ορίζει στο ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ. Και Διατάσσει την επιστροφή του καταβληθέντος παραβόλου στον καταθέσαντα.

ΚΡΙΘΗΚΕ και αποφασίσθηκε στην Αθήνα την 1η Δεκεμβρίου 2017.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗΚΕ στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 10 Ιανουαρίου 2018.

Η ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ